

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր: — Բաժանորդագրութեան պայմանք են Պօլտոյ և Գաւառաց համար
բրատարութեան ծախք միասին 50 դր2: — Վեցամսեայն մէկ Բաւորոյ Օսմ. ոսկի: — Ձեռքէ կը ծախուի 40 վարանի:
— Ո եւ է զիր եւ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ, Մ. Սարրեան տպարանը, Մէրնան չար-
շու Րիւշաի Էֆէնտի խան քիւ 20:

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԻՍ.

..... Բարեկամ,

Ազգ. Սահմանադրութեան տարեդարձի և
Համբարձման տօնի հանդէսներն կատարուեցան
վերջացան: Տարեդարձի հանդէսը ամենուն ուշա-
դրութիւնը դրանց քանի մը դիտաւոր կէտերու
պատճառաւ: Ուշի ուշով դիտեցի եւ տեսայ որ
պարզապէս ժողովրդական էր սոյն հանդէսը: Ու-
րիշ ազգաց մէջ երբ այսպիսի տօնական հանդէս-
ներ կատարուին, ժողովրդեան ամեն դատարարի
անձինք յատուկ պատգամաւորութեանց միջոցաւ
ներկայ կը դնուին: Բացի հրաժարեալ կրօնական
ժողովոյ մի քանի անդամներէ ոչ ոք կը տեսնուէր
Ազգային երեսփոխաններէն, Վարչութեան անդամ-
ներէն, Տեսուչ խորհուրդներէն եւ Թաղային վար-
չութիւններէն: Ոմանք անտարբերութեան պատ-
ճառ ցոյց կուտան սոյն բացակայութիւն: այլք
հանդիսավայրին անյարմարութիւնը: Ստոյգ է որ
Ազգ. Հիւանդանոցի հանդիսավայրը սկսած է ներ-
դաշ հասարակութեան որ հետզհետէ կատուարա-
նայ, ստոյգ է թէ կատարեալ հանգստութիւն և
անդորրութիւն չէ կարելի վայելել անդ. սակայն
այս ամեն պատճառներովն հանդերձ մեր վարչա-

կան մարմիններէն ոչ ոք կրնայ իրաւունք ունենալ
լինելն քն արդարացնելու երբ այսպիսի պատմական
օր մը բացակայ կը դնուի, չուղեւոր տօնել այն-
պիսի հանդէս մը որ Ազգին նոր դարադրութիւն մը
բացած է: Վարչական մարմնոց սոյն բացակայու-
թիւնը թէեւ ուրիշ տարիներ ալ դուրս թիւն ու-
նէր, սակայն այս տարի աւելի զգալի եղաւ երբ
ոչ մի երեսփոխան և ոչ մի վարչութեան անդամ
յօժարութիւն ունեցեր էր ներկայ դնուելու:
Ժողովրդեան մէջ հծծիւն մը կար թէ նոյն իսկ ե-
րեսփոխանք կամ սահմանադրական մարմինք չեն
սիրեր զՍահմանադրութիւն: Եթէ սիրէին անշուշտ
ներկայ պիտի դնուէին: Ձեռք կարծեր թէ իրա-
ւայի լինի ժողովրդեան այս դանդաւ: Դրեթէ
տաօը տարիներէ ի վեր Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ
կը տօնուի Տարեդարձի հանդէսը, ամեն տարի մի-
օրինակ ձեռով ու եղանակաւ առանց դոյզն փոփո-
խութիւն մը կրելու: Մինչև իսկ հետաքրքրական
է ըսել թէ սերանի կերակուրներն իսկ փոփոխու-
թիւն չեն կրեր: Ինչպէս ամեն պարագայի նոյնպէս
և այս հանդիսին մէջ միօրինակութիւնը ոչ միայն
զուարճալի և հետաքրքրական չէ այլ և ձանձրացու-
ցիչ կրնայ ըլլալ: Ուրիշ Տարեդարձի ատեն ատենա-
բանութիւնը կարողամտութիւն, այս տարի ադոր-
նչոյն անգամ չի տեսնուեցաւ: Գոնէ ուրիշ ան-
գամներ՝ Ազգ. երգերու քաղցրալուր կանոնադ-
րութիւն մը կար, այս տարի այդ ալ կը պակսէր:
Անցեալ օր բարեկամիս մէկը կըսէր թէ ուր է
Հիւնքեալ իսկէլէսիի դաշտին գեղեցկութիւնը, ի

Վոսիոր երթևեկութեան զուարճալի կանոնաւորութիւնը, աւելի աղէկ չէ՞ սոյն հանդէսը վերստին փոխադրել ի Հիւնքեար խկէլէսի, դարձեալ Ազգ. Հիւանդանոցի հաշոյն, և այս կերպով դիւրութիւն տալ հասարակութեան որ փոխանակ արեւուն կիզիչ ճառագայթներուն ներքեւ այրելու Վոսիորի քաղցրասիւք զեփիւռը վայելէ։ Այս գաղափարը կարծես հետզհետէ կը տարածուի և թերեւս օր մ'ալ մարմնանայ, սակայն այժմէն պէտք է դիտնալ այն ամեն դժուարութիւնները որք պատճառ եղած են Սահմանադրութեան Տարեդարձի հանդէսը Հիւնքեար խկէլէսի գեղազուարճ դաշտէն Ազգ. Հիւանդանոցի նեղ եւ անձուկ պարտէզը փոխադրելու։

Համարձման տօնը կրնամ ըսել աւելի կանոնաւորութեամբ կատարուեցաւ։ Ծոխ եւ փառաւոր սեղան մը որոյ շուրջը կը բոլորէին Ս. Պատրիարքէն սկսեալ եկեղեցական եւ աշխարհական կարեւոր անձնաւորութիւնք։ աւելի վայելուչ եղաւ Ն. Սըրբազնութեան այցելութիւնն յորբանոց։ Սիրոս յուզուեցաւ երբ որբանոցի սաներէն մին ատենաբանութիւն մը ընելով Ս. Պատրիարքէն եւ խնամակալութենէն կը խնդրէր որ չը բանեն զիրենք ըստ որում Ազգին որբերն են։ Ամեն պատանի իւր հօր եւ մօր գգուանքն ու խնամքն կը վայելէ, որբանոցի սաները այդ գգուանքէն զուրկ են, Ազգին խնամոցն ապաստանած են անոր, համար Ազգին դժութիւնը կը խնդրեն։ Ս. Պատրիարք Հայրը յարտասուս շարժեալ յուսադրեց զիրենք ու միութարեց եւ յորդորեց որ երախտադէտ լինին առ Ազգն եւ առ խնամակալութիւնն սոյն Ազգային տան։ Ես ալ եթէ լինէի Հոգաբարձու, պիտի խըրոխտայի տեսնելով մանկական շրթունքներ որք համոզմամբ ու գիտակցութեամբ գովեստներ կը կարդային Հոգաբարձութեան տարած խնամոց համար։ Մարդ կը հպարտանայ երբ այսպիսի հանդէսներու ներկայ կը գտնուի մանաւանդ երբ անոր մէջ աշխատութեան բաժին մ'ալ ինք ունի։

Սեղանի վրայ շատ բաժակներ առաջարկուեցան, սակայն Ազգ. Հիւանդանոցի վերաշինութեան խօսքն անդամ չեղաւ։ Սեղանակիցներէն ոմանք կըսէին թէ չէ՞ր վայելը որ հիմնարկութեան առաջին քարը դրուէր այսօր, այնպիսի պատմական օր մը որ Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան թըռականը կը յիշեցնէ յաւուրս բարեյիշատակ Պէդեան ամիրայի։ Վերաշինութեան խօսքը աւելի խրիմեան Սրբազանէն կսպասուէր իրեւեւ ամենէն աւելի ճանչցող Հիւանդանոցը եւ նորա Հոգաբարձութիւնը։ գաւաթներու շողիին հետ պէտք էր ցնցել նաեւ մտքերը, թէեւ տարակոյս չկայ որ այդ ցնցումներն վայրկեանական են միշտ մեր մէջ։

Ինչ որ է, կըսուի թէ շինութեան հրամանադիրը կայսերական պալատ պիտի զրկուի այս օրերս։ տեսնենք ի՞նչ պիտի լինի վախճանը։

ՍՈՒՐ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԺԴ.

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԵՂԱՆԻԻԹ

Կամ

ԵԼԵԿՏՐՈՒ-ՋՂԱՅԻՆ ՀԵՂԱՆԻԻԹ

(Շարունակութիւն տե'ս թիւ 3283)

Ամենայն ինչ մեզ կարծել կուտայ թէ՛ ջղային հեղանիւթը գործարանաց շարժումներով կը փոփոխի, արդարեւ այն վայրկեանին յորում մարդկային գործարանաւորութիւնը ֆիզիքական և բարոյական պատճառով մ'ուժգնապէս գրգռուած է՝ այս գրգռում ուրիշ բանէ յառաջ չգար բայց եթէ ջղային հեղանիւթոյ առաւել կամ նուազ չըրջան ընելէն, այս պարագայիս մէջ կը կարծուի որ մարմնոյ մակերևոյթը մեր գործարանաց անդդալի եղող բխումներ (ջղային հեղանիւթոյ) դուրս կուտայ։ Այս բերմունք հակառակ և զանազան պատճառներէ գրգռեալ լինելով, մասնաւոր յատկութիւններ ևս ունենալ պարտին, հակառակ յատկութիւններ։ Այսպէս ուրախութեան պահուն ծաւալող բխումք՝ տխրութեան պահուն արտաշնչուած բխմանց բոլորովին հակառակ ազդեցութիւն մ'ունին, միևնոյն կերպով կազդեն վախը, յոյսը և այն ամեն խանդարմունքը ուժգնապէս մեր կազմակերպութիւնը կը յուզեն...

Այսպէս ջղային հեղանիւթոյ փոփոխութիւնք որք արտաքին պատճառներէ և գործարանաւոր շարժումներէ գոյացած են, անժխտելի են, և չեն կրնար ուրանալ քանի որ անոնց արդիւնքը կրնանք գնահատել։ Ջղային հեղանիւթը գործարանաւոր շարժումով մարմնէ մը խուսափելով միջոցին մէջ պիտի տարածուի և ուրիշ անհատի մը ջղային հեղանիւթին հետ պիտի միանայ, զայն իրեն պիտի քաջէ կամ վանէ և կամ անոր հետ բաղադրութիւններ պիտի կազմէ որ տեղի կուտան անբացատրելի երևոյթներու, որպէս, դէմ յանդիմանութեանց (intuition), գուշակութեանց (prévisions) մարդարէական երազներու (songes prophétiques) և այս տեսակ ուրիշ եղելութեանց։

Բայց, այս կենսական հեղանիւթը միջոցին մէջ

ընթանալով ի՞նչպէս մէտէօրաբանական շարժումներէ դիմադրութիւն չը տեսներ. ի՞նչպէս չը կորսուիր և կամ ուրիշ հեղանիւթներու հետ չը միանար և թէ ի՞նչպէս կրնայ հասնիլ վայրկենաբար իւր նպատակին...

Կը պատասխանենք թէ՛ կենսական հեղանիւթը մեր գործարանաց մէջ փոփոխուած ելեկտրական հեղանիւթը լինելով բանէ մը դիմադրութիւն չը կրէր, և բնութեան մէջ բան մը չը կորսուիր և ոչ իսկ ամենամանտեսանելի հիւլէն, և թէ մարմինք մասնաւոր օրինաց տակ բաղադրութիւններ կրնան կազմել. վերջապէս, ելեկտրական ծանօթ եղելութիւնը՝ ջղային երեւոյթից վայրկենականութեան պատճառը մեզ կը բացատրեն:

Այժմ դանք այն եղելութեանց որոց վրայ է հիմնեալ մեր ջղային հեղանիւթոյ ձգողական և վանողական վարդապետութիւնը: Ենթադրենք որ մարդու մը ջղային դրութեան վրայ ազդող պատճառաւ մը նորա ջղային հեղանիւթը մարմնէն բաժնուի, այս ազատ հեղանիւթը իսկոյն իրեն յատուկ արագութեամբ բաժանման կէտին և նպատակակէտին միջև բովանդակուած միջոցը կ'անցնի և յայնժամ հետեւեալ երեւոյթը տեղի կ'ունենայ:

Լօրդ Բայրըն արեւմտեան Յունաստանի մէջ կը ճամբորդէր, իւր առաջնորդը յանկարծ ջղային սարսուռ մը և քիչ յետոյ սկարութիւն մը կզգայ որ զինքը ննջել կը հարկադրէ: Լօրդ Բայրըն այդ դէպքին պատճառը կը հարցնէ. առաջնորդը կը պատասխանէ.

—Տէ՛ր, պէտք է որ այս մօտերս սոսկալի բան մը պատահած լինի, եթէ ինձ կը հաւատաք, վայրկեան մը սպասենք: Երկու տաքի առաջ միևնոյն ջղաձգութիւնը ունեցայ և այն յապաղումը որ ինձ պատճառեց դէպի Արգօլիդայի դիւղը չ'երթալու, իմ կեանքս աղատեց, վասն զի միևնոյն ժամուն թրքական լէզէոններ անոր բնակիչները սրէ կ'անցնէին...

Սկիստիկեան Բայրըն սկսաւ ծիծաղիլ և անհամբեր սպասեց որ յոյն իւր նախկին վիճակն վերըստանայ. կէս ժամ վերջը իրենց ճամբանին շարունակեցին: Մէկ մղոն հեռաւորութեամբ նոքա արեան հետքեր նշմարեցին և աւելի հեռուն, տակաւին երեքուն հողի վրայ փռուած ութը դիակներ տեսան... Լօրդը իւր առաջնորդին մարդարէութեանը վրայ զարմացած պահ մը կեցաւ, բայց իսկոյն զայն պատահականութեան վերադրեց..., սակայն բաւական ժամանակ վերջը այս եղելութիւնը իւր գրուածոց մէջ իսկ նշանակեց:

Դրօշի ներքև գտնուող Գաղղիոյ կայսրութեան սպաներէն միոյն կինը որ քաղաքին մէջ կ'ապրէր, կուրծքին աջ կողմը մի քանի վայրկեան սուր ցաւեր կզգար, այս ցաւեր այն ատեն միայն կզգար

երբ իւր ամուսինը պատերազմի դաշտին վրայ վէրը մը կստանար, իւր ամուսնոյն վէրքէն աւելի ծանր և ուժգին ցաւեր: Սպան զանազան պատերազմի դաշտերու վրայ տասնեմէկ անգամներ վիրաւորուեցաւ, և տասնեմէկ անգամներ ալ «համակրական» երեւոյթներն կնոջ կուրծքին վրայ կրկնուեցան...

Մանկութեան երկու բարեկամներ, որոց մին զինուորական ասպարէզը ընդգրկած էր և միւսն իրաւագիտութիւնը, բազում անգամներ համակրական շատ նշանաւոր ազդեցութիւն կզգային: Փաստաբանը օր մը երեկոյթի մէջ ըլլալով իւր կուրծքին վրայ յանկարծական ցաւ մը կզգայ և զինքը չը շարադատող անձանց զերկը կը մարի կ'իյնայ, Վայրկեան մը վերջը ինքզինքին դալով ի զուր կը վրնտրուէ այդպիսի դառն ցաւի մը պատճառը: Բժիշկ մ'որ իւր մօտ կը գտնուէր, ըսաւ թէ աղիկա մը կնային կծկումէ ջղային ներարդ մը ճնշուելով հաւանականաբար ցաւն ալ աղիկէ պատճառած էր: Սակայն հետեւեալ օրը, փաստաբանը նամակ մը կըստանայ որ իւր բարեկամը առջի դիւղեր մենամարտութեան մէջ վիրաւորուած ըլլալը կ'իմացնէր:

Տասնեւչորս տաշեկան երկու երկրորեակ եղբարք, մին քառասուն մղոն հեռաւորութեամբ վարժարանի մը մէջ, միւսն իւր ընտանեաց մօտ լինելով, ամենաարտասովոր համակրական երեւոյթներ կընծայէին: Դպրոցականը երբ վարժապետէն պատժուէր և կամ իւր փոքր ընկերներէն ծեծուէր, իւր եղբայրը յանկարծ կը դիտէր և կուլար, առանց դիտնալու թէ՛ ի՞նչու. ամեն անգամ որ մին դո՛հ և ուրախ լինէր, միւսն հաւասարապէս մեծ ուրախութիւն կը յայտնէր: Դէպքը այնպէս բերաւ որ ծնողացը մօտ գտնուողը հիւանդացաւ, մի քանի օր վերջը լուր առին որ եղբայրը վարժարանին մէջ անկողնոյ կը ծառայէր... Այս ազդում իրենց կենաց մէջ յաճախ կը կրկնուէր, և չը դադրեցաւ մինչև որ անոնցմէ մին չը մեռաւ:

Երկու մանկամարդ քոյրեր ևս ոչ նուազ հետաքրքիր երեւոյթներ կ'ընծայեն: Մին կար կարող կնկան մը քով կը ծառայէր և միւսն ստնտուութեամբ կը պարապէր: Այն ամեն անգամ որ կար կարող աշակերտ—աղջիկը ասեղը մատը կը խօթէր, ստնտուն հակառակ իւր կամքին ջղաձգական ճիչ մը կ'արձակէր:

Անցեալ օր բարեկամներէս միոյն մօտ այցելութեան դնացած էի, հոն պատահեցայ ինձ անծանօթ մանկամարդ կնոջ մ'որ: Պանտրմայէն նոր եկած ըլլալը և տանտիկնոջ քոյրը ըլլալը զարմանօք լսեցի: Երիտասարդ կինը առանց կանխաւ իմաց տալու ճամբայ ելած էր, սակայն զարմանալի համակրական երեւոյթով մը իւր եկած վայրկեանը իմացուած էր, թէ ի՞նչպէս. իւր փոքրիկ քոյրը

կառքի մը ձայն առնելով խտրոյն մօտ գտնուողներուն կը յայտնէ թէ իւր քոյրն է որ կուգայ. ներկայք կը ժպտին օրիորդին միամտութեանը վրայ, բայց նոյն վայրկեանին կառքը դրան առջև կը կայնի և օրիորդին քոյրը կառքէն դուրս կ'ելնէ ի մեծ զարմացում ընտանեաց...

ԲԺ. Կ. Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Կ Ե Ս Ա Ր Ի Ս

Կեսարիոյ Առաջնորդն—Պօղոս Գերապայծառն
Եւ Կրօնափոխական խլրտմունք.— դասատուաց ուսանց
եպիսկոպոսի վիճակն—հետաքրքրական պատմութիւն
մի լոյլի վրայ—նշաւակումն նորին

Կեսարիա հայութեան կարեւոր կեդրոններէն մին է, սակայն դուն ուրեք կը խօսուի անոր վրայ լրագրաց մէջ, ուստի պարտ անձին վարկայ նորա Երթման կացութեան վրայ դուրս ինչ տեղեկութիւններ հաղորդել, խոստանալով ուրիշ անդամներ ընդարձակագոյն ճառել մերադնեայց վիճակին վրայ:

Այժմեան առաջնորդը, Գեր—Տրդատ վարդապետ Պալեան բանիրուն և դործօն անձ մի է, և իւր ազդասիրական ձեռնարկներն յոյժ գովանի են, սակայն բաւական մեծ դժուարութեանց ենթարկեալ է: Պօղոս գերապայծառ յոյժ սրամտեալ է, կըսուի, նորա գէմ: Քանզի առաջնորդն, իբրեւ հովիւ անձնուէր, նոյն իսկ Կեսարիոյ պապական հայոցմէ 80ի չափ անձինքը իւր ազդային փարախը վերադարձուցեր էր, բաց անտի, Եօղլատու Րում-Տիկին գիւղին կրօնափոխական շարժումը զսպեր էր անդը երթալով, նաև ճիզվիթաց ծուղակէն հարկւրաւոր հայ պատանիներ շերտուցեր էր:

Ուստի յիշեալ պապամու գերապայծառը ի բարկութիւն բրդեալ ամեն որոմնացանութիւն կընէ, Եվքէրէ գիւղին մէջ հայոց մի փոքր մասին երկպառակութենէն օգուտ քաղելով անոնց լի ու լի խոստումներ կընէ ըսելով թէ «եթէ պապական լինիք ձեր դատը պաշտպանելով ձեզի-յաղթանակ կանգնիլ կուտամ ընդդէմ ձեր թշնամեաց»:

Այսպէս յիշեալ տխմար մարդիկը կըմբոստացունէ ընդդէմ առաջնորդին խաղաղարար որոյմանց, զորս որչափ ալ ի նպաստ իրենց թեթեւա-

ցունէ, իբրեւ «երես ելած սնամիտ տղայ» դարձեալ չպիտի ընդունէին, ուստի առաջնորդը յանհրաժեշտ մոտեալ կը յանդիմանէ և կը խրատէ զանոնք: Երբ դժոխային դիտումներէն ետ կենալու և իրաւախօս լինելու, սակայն ինչ օգուտ, գերապայծառն վայելուն հրապուրանքը նոցա անիրաւութեան պաշտպան հանդիսանալով, կընդվզին իսպառ, և կըսուի թէ պապամուն Գաղատիոյ ազդեցիկ կաթօլիկներուն նամակներ դրած է որպէս զի իրենց գերապայծառն հետ ամեն մեքենայութիւն ի դործ դնեն ի կաթօլիկութիւն դիմելիք տխմար հայերուն դատը պաշտպանելու:

Ինչ ընէ այժմ առաջնորդ, եթէ իւր շրջումներն մինչև յանիրաւութիւն տանի, այն ատեն ամենուստ պիտի կոչեն ուրիշ դատ ունեցող մարդիկ «մեք ալ կաթօլիկ, կամ բողոքական պիտի ըլլանք եթէ մեր կողմը չը պաշտպանես», և անհրաժեշտ պիտի լինի ասկէ ծաղելիք դժպտահութեանց առջեւն առնուլ, ուստի իւր բնական խոհմութեամբ զգոյշ բայց անվեհեր ընթացք մի բռնելու հարկադրեալ է նա:

Գարոցներուն վիճակը բարեւրելու համար՝ ոչ սալաւ ճիզ կը թափէ առաջնորդը, Կեսարիոյ բոլոր թաղային գարոցներն միացուցած է, սակայն մէկէն ի մէկ բոլոր անպատեհութեանց առջեւն առնուլ անհնար է, դասատուներուն մէջ այնպիսի անձինք կան որ լոկ ցուցամոլական միջոտով իրենց տգիտութիւնը սքողելու քաջավարժ լինելով անգիտակ հասարակութեան առջեւ փոքր ինչ յարգատանալով ամաթոշակին աւելցունելու յաջողած էին, կըսուի թէ մէկէն ի մէկ մեծ փոփոխութիւն եղած չէ նոյնպիսեաց մաքիավէլեան ճարպիկութեան արդիւնքը փճացունելու:

Դասատուաց մէջ այնպիսի վարպետորդներ կան, որ եթէ մէկը լրագրաց մէջ նոցա տգիտութիւնը նշաւակէ անժխտելի փաստերով (ինչպէս մէկը անցեալ տարի դրած էր Ճէրիտէի Շարդիյէի մէջ թէ Դ. Մ. անուն սնամուլ դասատուին ձեռագիրներն պահած է մանկական տառապանքներով) ասոր ինչ սրտատխտան տալ, լաւ է, զանազան կեղծ խոհարհամտութեան օձապաղոյ շրջաններ կատարելէն վերջը փիլիսոփայի մի խօսքը ի բերան կ'առնուլ ըսելով թէ երանի թէ ծովափանց վրայ կոպիճ Ժողով լինէի կամ զայն խօսքը ըսելու կարող լինէի, սոյն բանից ձեւը եթէ մերկացունենք պարզապէս սապէս կը լինի:

—Պարոն, դու տղէտ ես, ահա փաստը...

—Ես փիլիսոփայ չեմ, ես նեւածն չեմ, ոչ եւ ալ Սօկրատ,

Մարդ ինգալէն կը ճաթի այս սոփեստական խոստմանց վրայ, միթէ նեւածնը հայ տղէտ դա-

սատուներէն անմիջապէս վեր է, չկայ բիւրաւոր սանդղակի առ այն վեր ամբառնալու, հաղարարութիւններն կուլ տալ, եւ յետոյ եթէ ուզես լաֆոնթէնէն առաջ մի քիչ պատմել, տղիւտութիւն պարտկելու յուսով, ահա ամեն ինչ լրացաւ: Այնպիսի տխուր դատաւոր կան որ, եթէ նամակ մը մէջ կարդան թէ «անիրաւ կըլլայի եթէ անդիջող հպարտութեամբ սանկ ընէի, նանկ ընէի» ո՛հ, կսան «ինչ անվայել բան է այս, հպարտանալու իրաւունք ունենալ կը կարծէ, ուրեմն թըշնամանք է, չը պատասխանենք» եւ այնպէսով բարեկամական սրբազան պարտաւորութեան դրժելու վայրագութեան կը տանին իրենց թ'րիմաց սրբամարութիւնը, մարդը կը գրէ «անիրաւ կըլլայի» անոնք կը հետեւցունեն «այս իրաւունք ունենալ ըսել է» գէշ հետեւութիւն չէ այս, յանցանքը անոնց է որ այդպիսի ձայնաւոր, տիրացու ապուշի մը հետ բան եւ խօսք ընել կուզեն: Այսպէս խըղձալի է նոցա իմացական կարողութիւնը:

Բազում են կոչեցեալք, եւ սակաւ են ընտրեալք» ցաւ է մեղ ըսել թէ դատաւորաց մէջ անարժանք ամենաբազում են այս տեղ: Աւասիկ մի ուրիշին ցաւալի պատմութիւնը զոր իրեն «գաւառական բարքեր» շատ հետաքրքրական է լսել ընթերցողաց:

Կեսարիոյ Թալաս ստանէն Չըպլագեան Յարութիւն անուն անձը՝ որ Շաւարշ մերկուհի յորջորջումը առած է, կը յաջողի Թալաս Վարդ-Պատրիկեան դպրոցին կառավարիչ լինել (քանզի դասախօսելու անկարող տղէտ ոմն է) եւ քիչ յետոյ պանաղան գայթակղելի գործերով անունը կ'աղտոտէ, կը խրատեն զինքը բայց փոխանակ զգաստանալու իւր շուայտութիւնը եւ արջաութիւնը այն աստիճան կը հասցունէ որ օր մի կ'իտամերկ վիճակի մէջ ձի կը հեծնէ գինւոյ տակաւ դարձած եւ կը պոռայ «7-8 տաթլըգ էրձիաստան գար կէթիրիքոյմ պանա նէ վար» այսպէս ի յնալով ելլելով կանցնի, կերթայ լեռներու եւ դաշտերու մէջէն, հովիւներէ մին իւր գլխանոցը կ'առնու եւ միւսը բաժնոյն, հետեւեալ օրը լուր կ'ելլէ թէ «չըպլագըն օղլու կ'իթմիշ» եւ խնդրակներ կերթան, եւ շատ ոյունելէն յետոյ խայտառակ վիճակի մէջ կը գտնեն զինքը քիւրէք գիւղաքաղաքի մէջ, եւ կը բերեն ի Թալաս հրաշալիաւ խայտառակութեամբ: քիչ յետոյ կ'արտաքսուի դպրոցէն եւ կերթայ յԵւդուհիա, ուր պժգալի անբարոյականութեամբ ամիսներով կը բանտարկուի, եւ յետոյ կուգայ դարձեալ ի Թալաս, ուր կը մերժեն զինքը ի պաշտօն կոչել, քանզի ինչ ընեն այնպիսի անբարոյական մի անձը յորում չարութիւն եւ յետին ծայր տղիւտութիւն ընդ իրեարս կը մրցին, զի կերթող տոմսակ մի խկ չը կրնար դրել առանց մանկական սխալանաց, զորս կ'ընանք ցոյց տալ եթէ ուզուի:

Յիշեալ լաֆոսի երկրպագուն այժմ յոյսը կտրած Էսկսի Վարդ-Պատրիկեան վարժարանին առաջին դաստաւորին գէտ իւր զաղիր ոգւոյ սեաւ լորձուները թափել, ըսելով

1. «Սնապարծ եւ հպարտ»

Սնապարծութիւն անոր համար է եղեր, որ Ասքանազեանի գրադիտութեան մէջը յիշուած հեղինակը ոմանք յիշեալ առաջին դաստաւորի (Խ. Է. Փ. Պաղտատարեանի) գրութեանց համար նամակաւ «վսեմ» տխուր տուած լինելով, վայել չէ եղեր նոյն հեղինակաց հատուածներն վերլուծել եւ գնահատել, այր պէտք է եղեր նոյն անունները, եթէ հնար է քերել տալ դասագրեանց մէջէն, որոց անուանքն ի լուր «շաւարշ» պարոն ֆիլթիրիոսի հետ (որ սինըքոր դաստաւոր մի է) գող (սրաւո) կը բռնէ, քանզի իրենց լարչանաց ամենագետն է յիշեալ հսկայ մատենագրաց ամենափառաւոր վիպութիւնը,

2. «Խրթին կը գրէ» (եղեր

Յիրաւի ինչ քաջայայտ վիպութիւն Շաւարշի տգիտութեան, քանզի տալիկարն ինք չհասկնալուն ուրիշներն ալ այդպէս կը կարծէ, եւ կը սրբագրէ հսկայ հեղինակաց կարծիքը իւր զանոնք յանդիմանելով թէ ինչո՞ւ խրթին գրութեան մի այդպէս հաւանած է:

3. Դասախօսութեան մեթոտը բաւ չէ եղեր:

Ով մորտաւութիւն մորտաւութեանց, ողորմելի տղէտ մի՛ որոյ բազմաթիւ սխալանաց ցանկը յորինած են Խ. Է. Փ. Պաղտատարեանի աշակերտք (որ հիմա դաստաւոր եղած են) կ'ելլէ կը խծրծէ զո՞վ, դարուս հսկայից Ալիշանէ, մեծն Խորէնէ, Գարագաշեանէ, Նորայրէ՝ յոյժ գրուածեալ ա՛ճի մի ուսումնական կարողութիւնը, այս գէշ կտաակերգութեան նիւթ չէ, ո՛ր էք հայ մօլիլներ: Աղբաւ «պուտալա» տօնքիւթ մի ինչ աղբոր ճարակ կուտայ ձեր գրչին: Մանաւանդ լիւր գրպարտութիւններ յերկրելու մասին:

4. Սրապեան անուն դաստաւոր մի որ միշակ կարգի հայկարան մի է լուի, ըստ Շաւարշի գիտնադոյն է եղեր քան զԽ. Պ. Էրիշտի: Խեղճ զոյլը ինչ պիտի ըսէ արդեօք, եթէ իրեն ցոյց արուի Սրապեանի մի գրութիւնը յորում իրեն մատուցուած մի գրուածին (զորոյ հեղինակը չի գիտեր իրապէս) վիպութիւն կուտայ թէ յոյժ երեւելի Միթրաբեանի մի գրութեանը հետ ռադգատելով գերադրոց է, եւ Սրապեանի յանդէտս բադգատած երկուց գրուածոց մին՝ զոր գերադրոց քան զմիւսն համարած էր, Խ. Պաղտատարեանինն է: Այդ ուր կը մնայ Սրապեան եւ նմանք, նորա քովը:

Պաղտատարեանը եթէ թերութիւն մի ունի, արտաքոյ կարգի խոնարհամտութիւնն է, որ փոխանակ Սրապեանի իրաւացի խրոխտութեամբն վարուելու Շաւարշին հետ, զիջումներ ըրած է մինչեւ նմա նամակագրելու, որոնցմէ ուղածը կը ցուցնէր Շաւարշ, եւ միւս չուզածներն կը ծածկէր, որպէս զի իրեն հետ խօսող մարդիկ իրաւունք տան իրեն, բայց անոնցմէ շատերն կըսեն «պուտալա երեւէ կէլտի, չաթլագ աղլը իլէ Պաղտատարեանը եհնալմ տէյի պիլի ալտաթմայա, պիր տէ կազլթատա Պաղտատարեանը պէյէնմէմիշ, տէյօր, սէֆիլ պիլէմէյօր քի քիթապէթտէ պիր չէօմիճիւնին չէհատէթի իլմ փատիշալարընըն չէհատէթին չիւրիւտիւր զանն էթմէք նէ տիվանէլիք տիր»: Ահա այսպէս է դասատուաց ոմանց վիճակը:

Ե. Պ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ազգ. ժողով գումարեցաւ երէկ ի Մայր եկեղեցի ընդ առժամեայ նախագահութեամբ Ամեն. Խորհման Սրբազանի և ատենապետութեամբ Մեծ. Թիբեաքեան էֆէնտի:

Ներկայ երեսփոխանաց թիւն էր 45:

Ազգ. երեսփոխաններէն Մէրեէմ-Գուլի Յարութիւն և Ասլանեան Մանուկ էֆէնտիներու հրաժարականն ընդունուեցաւ:

Ութիցոս Թադէոսեան էֆէնտիի կողմանէ գիր մը ներկայացաւ ժողովին, որով կ'առաջարկէր Սահմանադրութեան տրամադրութեան համեմատ Վանօրէից խորհուրդը կազմել և Ներքին կանոնադրութեան այն կէտերը որք Սահմանադրութեան չեն համաձայնիր, սրբադրել Մայր դիւանի կամ յատուկ յանձնախմբի մը միջոցաւ: Որոշուեցաւ սոյն առաջարկութիւնները նկատողութեան առնուլ նախաքննիչ դիւանաց կազմութենէ վերջը:

Մ. Կարապետ էֆէնտի Միրիճանեան Արապկիւրի երեսփոխան ընտրուած լինելով, ժողովը զայն հաստատեց:

Նախորդ Մայր Դիւանի կողմէ ներկայացեալ գրութեան մը համաձայն ժողովը հաստատեց Պէկեան Թադէոս էֆէնտիի երեսփոխանութիւնը:

Յետոյ ժողովը իւր օրակարգին անցնելով նախաքննիչ դիւանաց կազմութիւնը կատարեց:

Ապա Կրօն. ժողովոյ ընտրութիւն կատարեց որոյ արդիւնքն եղաւ հետևեալը.

Տ. Խորէն	Եպիս. Նար-Պէյ
» Սիմէօն	» Սէֆէրեան
» Դարեգին	» Սրուանձտեանց
» Յովհաննէս վրդ.	» Արշարունի
» Յակոբ	» Փափաղեան
» Տաճատ	» Ոսկանեան
» Վահան	» Յակոբեան
» Յովսէփ	» Այվաղեան
» Սահակ քհն. Տ.	» Սարգսեան
» Յովհաննէս	» Մկրեան
» Դրիգոր	» Աճէմեան

Մնացեալ երեք անձանց վրայ համեմատական ընտրութիւն կատարուելով, Կրօն. ժողովոյ անդամ ընտրուեցան նաև.

Տ. Վահան	վրդ. Տ. Մինասեան
» Սուքիաս	քհն. Ստեփանոսեան
» Կարապետ	» Սէթեան

Դիւանը շնորհաւորեց նորընտիր Կրօն. ժողովը և յայտարարեց թէ սոյն ընտրութիւնը պիտի հաշորդուի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Ազգ. Սահմանադրութեան Տարեդարձի և Համբարձման տօնի հանդէսները շքեղութեամբ կատարուեցան այս տարի ևս: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երկու հանդիսին ևս նախագահեց: 10 հազարէն աւելի ժողովրդեան բաղմութիւն մը ներկայ էր Տարեդարձի հանդիսին: Կը կարծուի թէ սոյն հանդիսէն 25 հազար դահեկանի զուտ շահ մը մընացած է Ազգ. Հիւանդանոցի:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Պայրամի տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւններ տուաւ Կայս. պալատը և բոլոր նախարարաց:

Եկեղեցական համագումար ժողովը երկուշաբթի օրը Պատրիարքարան գումարեցաւ և Կրօն. ժողովոյ ընտրութեան եռապատիկ ցանկը պատրաստեց, որոց վրայ ընտրութիւն կատարեց երէկ Ազգ. ժողովը:

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրը կիրակի օր Պէօլիւք-տէրէ երթալով, յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ցաւակցութիւն յայտնեց առ Բարձր. Աբրահամ փաշա, Սարգիս էֆ. Բարսեղեանի և Տիկին Թադուհի Բարսեղեանի մահուան առթիւ:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ վաղը ի Մայր եկեղեցի, Մայր եկեղեցւոյ դպրաց դասուն բարեյիշատակ հիմնադրաց, դպրապետաց, դպրաց, երաժիշտ դասաւորուաց և համայն բարերարաց հօգուոյն համար:

Բերկրութեամբ կը ծանուցանեմք թէ Վեհ. Սուլթանը Դաղաղեան Վսեմ. Յակոբ փաշայի աւանակուռ Մէճիտիէ և քրոջը տիկին Աղաւնի Տէրունեանի Շէվազաթի երկրորդ պատուանշանը շքնորհեց:

Յաւօտ սրտի կը ծանուցանեմք թէ Գէորգ էֆ. Զարդարեան յետ երկարատե հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց ի հասակի 55 ամաց: Հանդուցելոյն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ ի Մաքրիգիւղ:

Գէորգ էֆէնտի Զարդարեան Ազգ. երեսփոխանութեան, Վարչութեան, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, Թաղական խորհրդոյ և վարժարանաց Հոգաբարձութեան պաշտօն վարած և արդիւնաւոր ծառայութիւններ մատուցած է Ազգին:

Մայր եկեղեցւոյ Լուսաւորչեան վարժարանի

բարձրագոյն կարգի աշակերտութիւնը անցեալ չարթու Բերայի Արուեստանոցն այցելելով սիրալիր կերպով ընդունուեցան տեսչութիւն տիկին Մատակեանի կողմէ, որ մի առ մի ցոյց տուաւ Արուեստանոցի մէջ գտնուած բոլոր ձեռագործներն:

Մայրաքաղաքս պանդխտող Սեբաստացի ազգայինք հանգանակութիւն մ'ընելով մէջերնին ըստ իւրեանց վաղեմի սովորութեան, 5555 դահեկան հաւաքեցին և Համբարձման տօնի օրը Աղգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան յանձնեցին որ մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց Սեբաստացի ազգայնոց սոյն բարեխրական գործոյն համար:

Ներկայ ժամանակին անձկութեան նայելով այսպիսի նուիրատուութիւն մը իւր կարեւորութիւնն ունի:

Մայր դիւանը նորակազմ Կրօն. Ժողովոյ ընտրութիւնը պիտի հաղորդէ այսօր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր. Ն. Սրբազնութիւնն ալ նորընտիր

Կրօն. Ժողովը Պատրիարքարան պիտի հրաւիրէ յառաջիկայ երեքշաբթի օր իւր դիւանը կազմելու համար:

Չորեքշաբթի օր ալ Խառն Ժողով պիտի հրաւիրուի ի Ղալաթիա մի քանի կարեւոր խնդիրներ տնօրինելու համար:

Կը լսեմք թէ Պատրիարքական հրաժարականի խնդիրը քիչ օրէն կարգադրուելու յոյս կայ:

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր Թաղերու մէջ երեսփոխանական ընտրութիւնք պիտի կատարուին վաղը:

— 122 —

Չը դիտեմ կրցի՞ համոզել ձեզ թէ ամուսնութեան մէջ սէրը առաջին տեղն կը գրաւէ. եւ եթէ յաջողեցայ՝ ներեցէք որ բուն առաջարկութիւնս ներկայեմ...

Անկարելի է նկարագրել այն յուզումը զոր Վահանի խօսքերն պատճառեցին Խրիսթովիչի եւ իւր կնոջ. սիրել աղջիկ մը եւ անոր հետ սիրարանել, Աստուած իմ, ոճիր մ'էր անոնց համար. ամուսնութեան մէջ սիրոյ կարեւորութիւնը ասպնդեցանող նկարագիրն այն ճշմարիտ սիրոյ արտայայտումն փոխանակ Խրիսթովիչի գուլթն ու գորովը շարժելու, գաղանային բարկութեամբ մը գոչեց:

— Չափ ու սահմանն անցուցիք, առաջարկութիւն մ'ունիմ ըսիք ելաք «սրիկայական» բաներու վրայ ճառել, նպատակնիդ ի՞նչ է:

Վահան «սրիկայական» բառին վրայ սաստիկ բարկացաւ, եթէ Մարիեաի աղերսական դէմքը եւ արտասուօք լի աչքերն չը յիշեր, արժանաւայել կերպով պիտի պատասխանէր:

— Ձեզմէ ոչ նուազ համարձակ պիտի ըլլամ, պարահանդէսի արարողութիւնը լմնցաւ. որով հռչակել ուզեցիք թէ, Մարիեա նշանուած է Վլատիմիրի հետ. բայց զաւալի է խոստովանիլ թէ ամուսնութիւնն ալ նոյն ուրախութեամբ չը պիտի կրնաք ընել... պատճառը կուզէք անշուշտ..., Մարիեա Վլատիմիրի չը սիրէր եւ որ աւելին է կատէ ալ. տտեղութեամբ չաղուած

— 123 —

ամուսնութեան մը վերջը ինչ պիտի ըլլայ. աններդաշնակութիւն կենաց, խռովութիւն, ատելութիւն եւ անպարկեշտութիւն պիտի յաջորդէ անոր: Դուք ձեր զաւակաց՝ փոխանակ երջանկութեան՝ թշուառութիւն կը պատրաստէք տգիտաբար, ո՛ւր սէր չըկայ հոն կեանք չըկայ:

— Բայց քեզ ի՞նչ պէտք, կը սիրէ կամ կատէ:

— Ինչպէս նախապէս խօսեցայ, իմ առաջարկութիւն ոչ միայն ինձ այլ եւ ձեզ ալ կը վերաբերի, արդար որոշում մը ձեզ եւ զիս երջանիկ պիտի ընէ:

Խրիսթովիչ պահ մը մտածելէ, խոր մտածելէ յետոյ, շարունակեցէք, ըսաւ:

— Մարիեաի վեհ խանդաղատութիւնը իւր զգացումներու ազնուութիւնը կ'երաշխաւորէ, չը սիրած ու ատած անձին հետ ամուսնանալ կենդանի մեռնել է անոր համար... ամուսնացնել զինքը այդ անձի հետ, կարող էք, բայց անոր գերեզմանը վաղիւ ձեր ձեռք բացած կըլլաք, քը գիտնալով անշուշտ կը կարծէք թէ անոր երջանիկ ապագայ մը կը պատրաստէք մինչդեռ չը գիտէք թէ ապերջանկութեան կը մատնէք զինքը, բորձր կրթութիւն մ'առնել տուիք, տեսէք որչափ մեծ բարիք մ'ըրիք անոր դպրոցը մարդուս սիրտը կազնուացնէ եւ գաղափարները կը մաքրէ եւ մտային կարողութեան

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՅԵՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՂՈՒԻ

Աշխատասիրեաց
Բ. Մ. ՊՕԶԱՅԵԱՆ

Հետեւողութեամբ հռչակաւոր քերականաց
Լառուսի, Կէնարի, Պաշէի եւ Լաոիլէ Ֆլէտի

Սոյն ընդարձակ քերականութիւն իւր մէջ կը բովանդակէ Ֆլէտի լեզուի բոլոր կանոններն ու սկզբունքներն, հանդերձ գործնական հրահանգներով, եւ այնպիսի օգտակար ծանօթութեամբ որք ցարդ կը պակսէին ուրիշ քերականութեանց մէջ: Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարանը սոյն գործը գնահատելով, արդէն ընդունած են իրենց ուսմանց ծրագրին մէջ:

Դին 7 դահեկան

Դիմել Կեդրոնական դրատուն, Չազմագէտար թիւ 56:

ՆՈՐ ԱՂՕԹԱԳԻՐԲ

ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համառօտ եւ փոքրիկ աղօթագիրք մը որ շատ յարմարութիւն ունի բնականաց համար եկեղեցւոյ մէջ գործածելու, եւ կը պարունակէ օրուան ամբողջ աղօթքներն:

Յ. ՎՍՐԴՈՎ
ԽՈՒԻՔ ՀՈԴԻՈՅՍ

Կամ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԻՆԱՆ
(Արամեան)

1888

Յ. Վարդովեան էֆէնտիի սոյն գործն՝ որ իւր տեսակին մէջ առաջինն է, կը պարունակէ արվան, կազէլ, քօշմա, սէմայի, քալէնտէր եւ այլն եղանակներու վրայ կարգ մը բանաստեղծական հայերէն երգեր, սուղինաք Ֆանըլը իւր ամբողջութեամբ, Տէտէ էֆէնտիի, Նիկողոս աղայի եւ հաճի Արիֆ պէյի ամենէն ընտիր եղանակներուն վրայ երաժշտական այլ եւ այլ երգեր աշխարհիկ լեզուաւ:

Ձերմասէս կը յանձնարարենք մեր ամեն կարգի ազգայնոց որոն համարանաց եւ ընթերցման արժանի երգարանն որ կը ծախուի գրաւաճառաց քով ի գին մէկ քառորդ մէճիտ:

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ—Մ. ՍԱՐԳԵԱՆ

Թիւնները կը սրէ, արդ գուք ի՞նչպէս կը համարձակիք պահանջել անկէ որ իրեն ատելի եղող անձի մը հետ ամուսնանայ... անձ մը որ իրօք ալ ատելութեան արժանի է իւր անբարոյականութեամբ...:

—Կը մտնաք պարոն թէ այդ կերպ խօսելով իմ եւ Պ. Վլատիմիրի պատուոյն կը դժպտիք, բնաւ Խրիսթովիչ յօնքերը պաշտօնով:

—Քա՛ն լիցի, ձեր պատուոյն դալիլ մտքէս անգամ չ'անցուցի: Ինչ որ ճշմարտութիւնն է այն կը խօսիմ, ի հարկին ասպնցուցանելու պայմանաւ: Ձեր ջանքն իմ շահիս հետ համերաշխ գտնելով՝ ձեր օգտին համար եւս կը խօսիմ, այո՛ Մարիեա Վլատիմիրը կատէ եւ հոգւով ուրիշ մը կը սիրէ:

—Մարիեա՛ ուրիշ մը կը սիրէ... ո՞վ է այն ասրիկան՝ որ հրապուրիչ խոստումներով խաբած է աղջիկս, պոռաց Խրիսթովիչ ոտքի վրայ ելլելով, ո՞ր է Մարիեան, կանչեցէք:

—Մի՛ բարկանաք, ամեն բան պիտի խօսիմ, Մարիեայի պէտք չունիք:

—Ո՛չ, ո՛չ, կուղեմ շնորհով հասկնալ այդ սրիկային ո՞վ ըլլալը...

Վահան օրիկաներու իրարու ետեւէ կրկնողով լսելով բարկացաւ, բայց նկատի առնելով Խրիսթովիչի անկրթութիւնը եւ կոշտութիւնը, անտարբեր իւր խօսքը շարունակեց:

—Այո՛, ուխտած են իրարու համար ապ-

սիլ ձեզ... թէ միտքս դրած եմ ամուսնանալ այն օրիորդի հետ: Կոր պիտի սիրեմ ամենէն անկեղծ սիրով... այն եռանդաւորն եւ սրբազան սիրով որ վաղանցուկ յօժարութեանց չը նմանիր... ամուսնութեան խորհուրդը այն տեսէն սուրբ եւ մեծ կըլլայ երբ ամուսինք զիրար սիրել զիտեն...:

—Բայց պարոն, լիայն սիրոյ վրայ կը ճառէք, ի՞նչ...:

—Կը ներէք, տէր, սրտիմ մէջ բան մը չը պիտի պահեմ, այո՛ ամեն ինչ պիտի խոստովանիմ, որովհետեւ ձեր եւ իմ երջանկութիւնը ձեր մէկ որոշումէն կախեալ է... թոյլ տուէք որ իմ առաջարկութիւն արդարացնելու համար մի քանի խօսքով լուսաւորեմ խնդիրը... Դիւրին է ձեզ որոշում մը տալ, բայց կրնայ հապաճեալով եւ բարկութեամբ տրուած որոշում մը անարդար, անիրաւ ըլլալ... Ինչպէս կըսէ Վ. Հիւկօ, «այո՛ն մէկ պատասխան ունի, այն է ոչը»: Կրնաք մէկ վայրկեանի մէջ երկու անմեղ հոգիներ երջանկացնել կամ թշուառացնել դուք եւս անբաժին չը մնալով... Ո՛հ, հաւատացէ՛ք որ երանութեան անսպառելի գանձեր եւ դրախտային հեշտութիւններ կան սիրոյ վերայ հիմնուած ամուսնութեան մէջ...: Այո՛ սրտի բոլոր ուրախութիւնները, բոլոր պաշտօնները, բոլոր գործութիւնը եւ բոլոր սէրը այդ ամուսնական կենցաղի միտքեան մէջ կամ փոփոխին: